

PROCEDURY OCHRONY DZIECI W DOMU PIELGRZYMA

Dokument przygotowany przez komisję w składzie:

Mariusz Tymecki – gwardian Domu Pielgrzyma,

Anna Gruca – pedagog o specjalności pedagogika opiekuńczo resocjalizacyjna,

Urban Bąk – psycholog, terapeuta,

Renata Warner – psycholog, pedagog szkolny,

Zatwierdził

Damian Grochla – dyrektor Domu Pielgrzyma

PROCEDURY OCHRONY DZIECI W DOMU PIELGRZYMA

1.Preambuła

Mając na uwadze treść wytycznych Organizacji Narodów Zjednoczonych w zakresie praw człowieka, uznając istotną rolę działalności Domu Pielgrzyma w zapewnieniu poszanowania praw dzieci, w szczególności prawa do ochrony ich godności i wolności od wszelkich form krzywdzenia, przyjmujemy niniejszy dokument jako wzór zasad i procedur w przypadku podejrzenia, że dziecku, które przebywa w Domu Pielgrzyma, dzieje się krzywda oraz zapobiegania takim zagrożeniom.

Politykę ochrony dzieci w naszym Domu Pielgrzyma będziemy realizować poprzez niniejsze zasady.

1. Dom Pielgrzyma prowadzi swoją działalność operacyjną z najwyższym poszanowaniem praw człowieka, w szczególności praw dzieci jako osób szczególnie wrażliwych na krzywdzenie.
2. Dom Pielgrzyma uznaje swoją rolę w prowadzeniu biznesu społecznie odpowiedzialnego i promowaniu pożądaných postaw społecznych.
3. Dom Pielgrzyma w szczególności podkreśla istotność prawnego i społecznego obowiązku zawiadamiania organów ścigania o każdym przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa na szkodę dzieci i zobowiązuje się szkolić swój personel w tym zakresie.
4. Dom Pielgrzyma zobowiązuje się edukować personel na temat okoliczności wskazujących, że dziecko przebywające w obiekcie może być krzywdzone oraz w zakresie sposobów szybkiego i odpowiedniego reagowania na takie sytuacje.
5. Jedną z form skutecznego zapobiegania krzywdzeniu dzieci jest identyfikacja dziecka przebywającego w obiekcie i jego/jej relacji w stosunku do osoby dorosłej, z którą przebywa w obiekcie. Personel podejmuje wszelkie możliwe kroki zmierzające do przeprowadzenia identyfikacji dziecka i jego relacji z osobą dorosłą, z którą znajduje się w obiekcie.
6. **W przypadku grup, wynajmujących miejsce w Domu Pielgrzyma organizator jest zobowiązany do:**
 - weryfikacji danych dorosłego i dziecka/dzieci (stopień pokrewieństwa),
 - w przypadku osób nieletnich, pozostających pod opieką organizatora lub wyznaczonej osoby, organizator musi posiadać pisemną zgodę rodziców / prawnych opiekunów na pobyt dziecka w obiekcie
 - sprawdzenia osób, którym powierza opiekę nad dziećmi, w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym (patrz pkt 4.2).

2. Procedura w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka

1. Zawsze, kiedy jest to możliwe, należy dokonywać identyfikacji dziecka i jego/jej relacji z osobą dorosłą, z którą przebywa w obiekcie.
2. W sytuacjach nietypowych i/lub podejrzaných, wskazujących na możliwe ryzyko krzywdzenia dziecka, identyfikacja jest obowiązkowo przeprowadzana przez pracownika recepcji. Przykłady sytuacji mogących budzić podejrzenia znajdują się w Załączniku nr 1.

3. Aby dokonać identyfikacji dziecka i jego/jej relacji w stosunku do osoby, z którą przebywa w obiekcie, należy:
 - a. Zapytać o tożsamość dziecka oraz o relację dziecka w stosunku do osoby, z którą przybyło do obiektu lub w nim przebywa¹. W tym celu można poprosić o dokument tożsamości dziecka lub inny dokument potwierdzający, że osoba dorosła ma prawo do sprawowania opieki nad dzieckiem w obiekcie. Wykaz przykładowych dokumentów został wskazany w przypisie poniżej. W przypadku braku dokumentu tożsamości można poprosić o podanie danych dziecka (imię, nazwisko, adres, numer PESEL)².
 - b. W przypadku braku dokumentów wskazujących na pokrewieństwo dziecka i osoby dorosłej należy zapytać o tę relację osobę dorosłą oraz **dziecko**. Przykładowy schemat rozmowy z dorosłym i dzieckiem znajduje się w Załączniku nr 2.
 - c. Jeżeli osoba dorosła nie jest rodzicem lub opiekunem prawnym dziecka, należy zapytać, czy posiada dokument świadczący o zgodzie rodziców na wspólny wyjazd osoby dorosłej z dzieckiem (np. pisemne oświadczenie)³.
 - d. Jeżeli osoba dorosła nie posiada dokumentu zgody rodziców, należy poprosić o numer telefonu wyżej wymienionych, aby zadzwonić i potwierdzić przebywanie dziecka w obiekcie z obcą osobą dorosłą za wiedzą i zgodą rodziców/opiekunów prawnych.
4. W przypadku oporu ze strony osoby dorosłej co do okazania dokumentu dziecka i/lub wskazania relacji należy wyjaśnić, że procedura służy zapewnieniu dzieciom korzystającym z Domu Pielgrzyma bezpieczeństwa i została opracowana w porozumieniu z organizacjami pozarządowymi działającymi w tym przedmiocie.
5. Po wyjaśnieniu sprawy w sposób pozytywny należy podziękować za czas poświęcony na upewnienie się, że dziecko jest pod dobrą opieką i jeszcze raz podkreślić, że procedura ma na celu zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom.
6. W przypadku gdy rozmowa nie rozwieje wątpliwości dotyczących podejrzenia wobec dorosłego i jego intencji skrzywdzenia dziecka, należy dyskretnie powiadomić przełożonego.
7. Od momentu, kiedy pojawiły się pierwsze wątpliwości, zarówno dziecko, jak i osoba dorosła powinni być pod stałą obserwacją personelu i nie zostawać sami.
8. Przełożony, który został powiadomiony o sytuacji, podejmuje decyzję o zawiadomieniu policji lub w razie wątpliwości przejmuje rozmowę z podejrzaną osobą dorosłą w celu uzyskania dalszych wyjaśnień.
9. W przypadku gdy rozmowa potwierdzi przekonanie o próbie lub popełnieniu przestępstwa na szkodę dziecka, przełożony zawiadamia o tym fakcie policję. Dalej

¹ Dokument tożsamości dziecka wskazujący na pokrewieństwo, akt stanu cywilnego, orzeczenie sądu, zgoda notarialna rodzica na podróżowanie danej osoby z dzieckiem lub zgoda podpisana przez rodzica dziecka wraz ze wskazaniem danych dziecka, adresu jego zamieszkania, kontaktem telefonicznym do rodzica i numerem dokumentu tożsamości/numerem PESEL osoby, której rodzic powierzył opiekę nad dzieckiem.

² W przypadku odmowy podania danych dziecka można wskazać dodatkowo na okoliczność, że dziecko/jego rodzice są współodpowiedzialni za ewentualne szkody w obiekcie, obok osoby zamawiającej nocleg.

³ W różnych miejscach rodzice są zobligowani do przygotowania dokumentu, który poświadczą, że wydają oni zgodę na podróżowanie ich dziecka z osobą nie będącą jego prawnym opiekunem. Pytanie o taki dokument ma uświadomić gościowi obiektu, że brak jakichkolwiek danych na temat jego powiązania z dzieckiem, z którym się melduje w obiekcie, nie jest prawidłowy/oczywisty. Stanowi to również argument dla pracownika do zadawania dalszych pytań służących ustaleniu, czy w tej sytuacji nie dochodzi do krzywdzenia dziecka.

stosuje się procedurę w przypadku okoliczności wskazujących na skrzywdzenie dziecka.

10. W przypadku gdy świadkami nietypowych i/lub podejrzanych sytuacji są pracownicy innych działów Domu Pielgrzyma np. obsługa domu, pracownicy restauracji i inni, powinni oni o tym niezwłocznie zawiadomić przełożonego, który zadecyduje o podjęciu odpowiednich działań.
11. W zależności od sytuacji i miejsca przełożony weryfikuje, na ile podejrzenie krzywdzenia dziecka jest zasadne. W tym celu dobiera odpowiednie środki prowadzące do wyjaśnienia sytuacji lub podejmuje decyzję o przeprowadzeniu interwencji i zawiadamia policję.

3. Procedura w przypadku okoliczności wskazujących na skrzywdzenie dziecka

1. Mając uzasadnione podejrzenie, że dziecko przebywające w obiekcie jest krzywdzone, należy niezwłocznie zawiadomić policję, dzwoniąc pod numer 112 i opisując okoliczności zdarzenia. W zależności od dynamiki sytuacji i okoliczności, telefon wykonuje osoba, która jest bezpośrednim świadkiem zdarzenia (pracownik/przełożony). Jeśli zawiadamiającym jest pracownik, jednocześnie o zdarzeniu informuje swojego przełożonego.
2. Uzasadnione podejrzenie krzywdzenia dziecka występuje wtedy, gdy:
 - a. dziecko ujawniło pracownikowi obiektu fakt krzywdzenia,
 - b. pracownik zaobserwował krzywdzenie,
 - c. dziecko ma na sobie ślady krzywdzenia (np. zadrapania, zasinienia), a zapytane odpowiada niespójnie i/lub chaotycznie lub/i popada w zakłopotanie bądź występują inne okoliczności mogące wskazywać na krzywdzenie np. znalezienie materiałów pornograficznych z udziałem dzieci w pokoju osoby dorosłej.
3. W tej sytuacji należy uniemożliwić dziecku oraz osobie podejrzewanej o krzywdzenie dziecka oddalenie się z obiektu.
4. W uzasadnionych przypadkach można dokonać obywatelskiego zatrzymania⁴ osoby podejrzewanej. W takiej sytuacji, do czasu przybycia policji należy trzymać tę osobę

⁴ Art. 243. Ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1375).

§ 1. Każdy ma prawo ująć osobę na gorącym uczynku przestępstwa lub w pościgu podjętym bezpośrednio po popełnieniu przestępstwa, jeżeli zachodzi obawa ukrycia się tej osoby lub nie można ustalić jej tożsamości.

Użyte w § 1 określenie „na gorącym uczynku” oznacza ujęcie sprawcy w toku realizacji którejkolwiek z form stadialnych przestępstwa (ale nie wykroczenia), tj. w fazie karalnego przygotowania, usiłowania lub dokonania. W praktyce najczęściej będzie to usiłowanie, jako że zatrzymanie z reguły udaremnia dokonanie czynu zabronionego. Do podjęcia czynności zatrzymania wystarczy dostrzeżenie samej tylko strony przedmiotowej przestępstwa. K. Dudka [w:] M. Janicz, C. Kulesza, J. Matras, H. Paluszkiwicz, B. Skowron, K. Dudka, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, wyd. II, Warszawa 2020, art. 243.

§ 2. Osobę ujętą należy niezwłocznie oddać w ręce policji.

Wyjaśnienie: Obiekt nie ma możliwości weryfikacji swojego podejrzenia na podstawie faktów czy dowodów, od tego jest organ procesowy. W ust. 2 opisaliśmy sytuacje, kiedy zachodzi uzasadnione podejrzenie. Do zatrzymania obywatelskiego nie jest konieczne wystąpienie dokonania czynu zabronionego (zatem „najścia” dorosłego

w trakcie obcowania z dzieckiem), do zatrzymania wystarczające są formy stadialne czynu, zatem przygotowanie, usiłowanie, czy dokonanie. Zatrzymanie w momencie usiłowania (a zatem bezpośredniego zmierzania do dokonania czynu) jest jego zapobieżeniem. Usiłowaniem będzie już wynajęcie pokoju z dzieckiem.

pod nadzorem dwóch pracowników w osobnym pomieszczeniu z dala od widoku innych gości.

5. W każdym przypadku należy zadbać o bezpieczeństwo dziecka. Dziecko powinno przebywać pod opieką pracownika do czasu przyjazdu policji.
6. W przypadku uzasadnionego podejrzenia, że doszło do popełnienia przestępstwa powiązanego z kontaktem dziecka z materiałem biologicznym sprawcy (sperma, ślina, naskórek), należy w miarę możliwości nie dopuścić, aby dziecko myło się oraz jadło/piło do czasu przyjazdu policji.
7. Po odbiorze dziecka przez policję należy zabezpieczyć istotne dowody (np. dokumenty) dotyczące zdarzenia i na wniosek służb przekazać ich kopię listem poleconym lub osobiście prokuratorowi lub policji.
8. Po interwencji należy opisać zdarzenie w dzienniku zdarzeń lub innym dokumencie przeznaczonym do tego celu.

4. Zatrudnianie osób do pracy z dziećmi⁵

1. Wszystkie osoby mające kontakt z dziećmi muszą być dla nich bezpieczne, co oznacza m.in., że ich historia zatrudnienia powinna wskazywać, że nie skrzywdziły w przeszłości żadnego dziecka.
2. Każdą osobę zatrudnianą przez osoby wynajmujące obiekt, do prac związanych z edukacją, wypoczynkiem i opieką nad dziećmi należy obowiązkowo sprawdzić w Rejestrze Sprawców Przystępstw na Tle Seksualnym⁶. Sprawdzenie osoby w Rejestrze odbywa się poprzez wydruk wyników wyszukiwania osoby w Rejestrze z dostępem ograniczonym, który następnie wkładany jest do akt osobowych osoby sprawdzanej (**weryfikacja ta, jest obowiązkiem organizatora wydarzenia**).
3. Wszyscy pracownicy zatrudnieni do pracy z dziećmi, w tym osoby, które mogą mieć potencjalny kontakt z dziećmi, powinny złożyć oświadczenie o braku karalności i o nietoczeniu się postępowań o czyny przeciwko dzieciom.
4. Za instruktaż i sposób działania osób opiekujących się małoletnimi odpowiada organizator spotkań.

⁵ Rozdział opcjonalny, do wprowadzenia, gdy obiekt organizuje np. kącik zabaw dla dzieci lub inne formy rekreacji, w trakcie której dzieci przebywają bez opieki rodziców lub opiekunów prawnych.

⁶ Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 152 z późn. zm.).

5 Zasady ochrony dzieci i młodzieży

1. Należy respektować prawo każdego małoletniego do poznania i ochrony swoich praw i potrzeb, poszanowania własnej godności oraz prawo do rozwoju duchowego i religijnego.
2. W relacji osoby dorosłej do małoletniego kategorycznie wykluczone są wszelkie formy przemocy fizycznej, psychicznej, wykorzystania seksualnego, uwodzenia i zaniedbania. Wobec takich zachowań należy reagować zawsze i stanowczo. Należy także przeciwdziałać powyższym zjawiskom, gdy występują pomiędzy podopiecznymi.
3. Zabrania się częstowania małoletnich alkoholem, papierosami, środkami odurzającymi (w tym narkotykami) lub tolerowania ich używania. Nie należy też podejmować zachowań, które promowałyby konsumpcję alkoholu lub wyrabiały nawyk picia, np. częstowanie piwem lub winem bezalkoholowym.
4. Niedopuszczalne jest, aby w obecności dzieci i młodzieży używane były środki psychoaktywne (narkotyki, alkohol, tytoń).
5. Należy unikać wszelkich działań, które mogłyby zostać odebrane jako ośmieszanie jego rodziców (w odniesieniu do ich wiary, światopoglądu, wykształcenia, statusu społecznego itp.). Nie należy też pozwalać małoletniemu na robienie czegoś wbrew woli jego rodziców.
6. Szacunek dla nietykalności cielesnej, intymności i prywatności małoletniego:
 - a. Dotyk jest ważnym elementem komunikacji między ludźmi. Kontakt dotykowy z małoletnim musi jednak iść w parze z roztropnością i rozwagą. Obowiązuje tu zasada prymatu „braku nad nadmiarem”.
 - b. Niewłaściwymi zachowaniami i nadużyciem wobec nietykalności są: wszelkie formy okazywania niechcianej przez małoletniego czułości, pełne i mocne uściski/objęcia, dotykanie piersi, pośladków, okolic intymnych, klepanie w uda lub kolana, łaskotanie lub „mocowanie się” w silnym objęciu, masaże, całowanie, kładzenie się albo spanie obok małoletniego. Należy eliminować wszelkie gry i zabawy, w których dochodzi do powyżej opisanych zachowań.
 - c. Stosowane w kontakcie z małoletnim formy dotyku powinny być powszechnie akceptowane. Należą do nich: uścisk dłoni lub delikatne objęcie na powitanie, poklepanie po plecach, dotknięcie rąk, trzymanie się za dłonie w czasie modlitwy, zabawy czy dla uspokojenia małoletniego, gdy jest on wzburzony emocjonalnie.
 - d. Nie wolno naruszać intymności małoletnich w sposób werbalny, np. przez opowiadanie w ich obecności żartów o podtekście seksualnym. Należy unikać wszelkich wypowiedzi, które mogą zostać potraktowane jako komplementowanie wyglądu ich ciał.
 - e. W pracy z małoletnimi należy używać środków, języka i metod adekwatnych do wieku podopiecznych. Podobnie powinien być potraktowany przekaz medialny, np. telewizja, wideo, internet, telefon komórkowy. W żadnym wypadku nie wolno wykorzystywać materiałów pornograficznych lub zawierających treści nieprzyzwoite.

7. Należy respektować prawo małoletniego do prywatności, szczególnie w takich miejscach jak przebieralnie, łazienki i toalety. Zabrania się fotografowania i filmowania w takich miejscach.
8. Szczególną uwagę należy zachować wobec małoletnich, których zachowanie może stwarzać zagrożenie, budzić niepokój lub być źródłem dyskomfortu dla ich rówieśników.
9. Nie można bagatelizować sygnałów mogących wskazywać na: przejawy agresji wśród małoletnich, pojawiające się w przypadku małoletnich przekraczanie przez nich granic intymności lub zachowania nieprzyzwoite, wykorzystywanie przez rówieśników zagubienia i nieporadności małoletnich słabiej przystosowanych do radzenia sobie w grupie.
10. Nocleg podczas pobytu w Domu Pielgrzyma w sytuacji gdy dziecko jest bez rodziców i opiekunów prawnych:
 - a. Należy zwrócić uwagę, aby czas przeznaczony na odpoczynek nocny zaplanowano w sposób zgodny z normami bezpieczeństwa. Sypialnie chłopców i dziewcząt powinny być odseparowane i nadzorowane przez personel tej samej płci, co przebywający w nich wychowankowie.
 - b. Opiekunowie nie powinni nocować w pomieszczeniu, w którym nocują małoletni. W sytuacji szczególnej, wymagającej pozostania w nocy w sypialni z małoletnimi, mogą to uczynić opiekunowie, najlepiej za zgodą rodziców małoletniego.
 - c. Należy unikać wizyt w pokojach małoletnich, z wyjątkiem wykonywania funkcji opiekuńczo-wychowawczych lub gdy wymagają tego względy bezpieczeństwa.

Słowniczek:

Na potrzeby tego dokumentu zostało doprecyzowane znaczenie poniższych pojęć:

1. Dziecko to każda osoba poniżej 18 roku życia.
2. Obca osoba dorosła to każdy człowiek powyżej 18 roku życia, który nie jest dla dziecka jego rodzicem lub opiekunem prawnym.
3. Krzywdzenie dziecka oznacza popełnienie na jego szkodę przestępstwa.
4. Przestępstwo na szkodę dziecka – na szkodę dzieci mogą być popełnione wszystkie przestępstwa, jakie mogą być popełnione przeciwko osobom dorosłym, a dodatkowo przestępstwa, które mogą być popełnione wyłącznie przeciwko dzieciom (np. Wykorzystywanie seksualne z art. 200 kodeksu karnego⁷). Z uwagi na specyfikę obiektów turystycznych, w których łatwo można uzyskać możliwość odosobnienia, przestępstwami, do których najczęściej może dojść na ich terenie będą przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, w szczególności zgwałcenie (art. 197 kodeksu karnego), seksualne wykorzystanie niepoczytalności i bezradności (art. 198 kk), seksualne wykorzystanie zależności lub krytycznego położenia (art. 199 kk), seksualne wykorzystanie osoby poniżej 15 roku życia (art. 200 kk), grooming (uwiedzenie małoletniego za pomocą środków porozumiewania się na odległość - art. 200a kk).
5. Pracownikiem zatrudnionym do pracy z dziećmi, którego należy sprawdzić w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym, jest każda osoba przyjęta do wykonywania tego typu obowiązków, w tym osoba zatrudniona w oparciu o umowę cywilnoprawną, praktykant, stażysta i wolontariusz, niezależnie od obywatelstwa i wieku tej osoby.

⁷ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1138 z późn. zm.).

Wzór oświadczenia pracownika, osoby opiekującej się dziećmi.

Oświadczenie

.....
miejsce i data

Ja,
legitymująca/y się dowodem osobistym o nr

oświadczam, że nie byłam/em skazana/y za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, i przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę małoletniego i nie toczy się przeciwko mnie żadne postępowanie karne ani dyscyplinarne w tym zakresie.

Ponadto oświadczam, że zapoznałam/-em się z Procedurami Ochrony Dzieci obowiązującymi w Domu Pielgrzymia i zobowiązuję się do ich przestrzegania.

.....
Podpis